

TÜRKİYE, GÜNEY KORE VE JAPONYA'DA DERSHANECİLİK SİSTEMİNİN İNCELENMESİ

Asuman Seda SARACALOĞLU*

Kerim GÜNDOĞDU**

Nisa BAŞARA BAYDİLEK***

Sanem UÇA****

Özet

Özel ders ve dershanecilik, başta Güney Kore, Hong Kong, Japonya ve Tayvan gibi Uzakdoğu ülkeleri olmak üzere birçok ülkede yaygın olarak kullanılan ve “gölge eğitim” sistemi olarak tabir edilen bir eğitim sektörüdür. Üniversiteye girişin merkezi sınavlarla yapıldığı ülkelerde özel ders veren kurumlar oldukça yaygın bir şekilde faaliyet göstermektedir. Bu araştırmanın amacı PISA ve diğer sınavlarda başarılı bir grafik çizen Güney Kore ile dershanecilik açısından benzer bir profil gösteren Japonya'nın dershanecilik konusundaki deneyimlerini analiz etmektir. Güney Kore'de dershanecilik sistemlerinin yaygın olması öğrenci başarısızlığının ya da sistem başarısızlığının olduğunu göstermemektedir. Bu durum Türkiye'de olduğundan farklı şekillerde Güney Kore'de kendini göstermektedir. Yapılan araştırmalarda Güney Kore'nin uluslararası sınavlardaki başarılarının iyi finanse edilen ve yüksek kalitedeki devlet okullarına ve aileler tarafından önemli derecede payın ayrıldığı özel ders ve dershanecilik sektörüne dayandırıldığı görülmektedir. Japonya'da ise eğitim sistemi II. Dünya Savaşı'ndan sonra büyük ölçüde yeniliğe uğramıştır. Japonya toplam bütçesinin %12,7'sini eğitime ayırmaktadır. 1947 yılında kabul edilen Temel Eğitim Kanunu, anayasanın özüne uygun olarak herkes için eğitimde fırsat eşitliğine dayalı biçimde daha ayrıntılı ortaya koymaktadır. Eğitim Bakanlığının bütçesi eğitimi geliştirme, bilim ve teknoloji, spor ve kültür ile eğitimsel olanakları iyileştirme, personel giderleri ve vakıf okullarını sübvans etme ile burs programları olmak üzere birçok alandaki çalışmalara kaynaklık teşkil etmektedir. Üniversiteler başvuranların tamamını alacak kapasitede olmasına karşın, 10 milyon öğrenci 'Juku' adı verilen dershanelere devam etmektedir. Bu ülkede ilköğretim düzeyinde özel ders alma oranı 1985 yılında %16,5 iken 2007 yılında bu oran %25,9'a yükselmiş; ortaokul düzeyindeyse %44,5'ten %53,5'e yükselmiştir. Ülkemizde ortaöğretimde okullaşma oranlarının her geçen yıl artması ve yükseköğretimin, hayat standartları ve refah düzeyi yüksek bir gelecek için vazgeçilmez olarak algılanması, yükseköğretime olan talebi üst seviyelerde tutmuştur. Mevcut yükseköğretim kurumlarının giderek artan yükseköğretim talebini karşılayamayacak durumda olması ise ortaöğretimde ağır rekabet şartlarına dayalı bir eğitim olgusu ortaya çıkarmıştır. Böylece sınavla öğrenci alan kaliteli ortaöğretim kurumlarına olan rağbet daha da artmıştır. Bu ise yükseköğretime geçişte yaşanan rekabet olgusunu giderek ilköğretim düzeyine indirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dershanecilik, Güney Kore, Japonya, kültürler arası çalışma.

* Prof. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sedasaracal@adu.edu.tr.

** Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, gundogduk@gmail.com.

*** Arş. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, nisa.basara@adu.edu.tr

**** Doktora Öğrencisi, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sanemuca@gmail.com

INVESTIGATION OF PRIVATE TUTORING SYSTEM IN TURKEY, SOUTH KOREA AND JAPAN

Abstract

Tutoring and private tutoring schools are an education sector which is commonly used in most countries, especially in the countries of the Far East like South Korea, Hong Kong, Japan and Taiwan and which is called "shadow education system". Private tutoring schools are active in countries where acceptance to universities are realized by central entrance exams. The purpose of this research is to analyze the experiences of South Korea , which is successful at PISA and other exams, and of Japan, which presents a similar profile about private tutoring, on private tutoring schools. That South Korea has a widespread private tutoring system does not mean students' or system's failure, which is different from the situation in Turkey. Studies shows that South Korea's success on international exams depend on well-funded and high-quality public schools and tutoring and private tutoring schools whose most income are allocated by parents. Japan education system has largely experienced innovation after World War II. Japan allocates 12,7% of the total budget to education. Primary Education Act adopted in 1947 reveals more details on equality of opportunity in education for everyone in accordance with the essence of the constitution. Ministry of Education subsidizes for many fields such as educational improvement, science and technology, sports and culture and educational facilities, staff expenses and foundation schools and scholarship programmes. Although universities have capacity for the entire of all applicants, 10 million students attend the private tutoring schools called "Juku". While the rate of tutoring in primary school level in that country is 16,5% in 1985, this rate increased 25,9% in 2007; in secondary school level, this rate increased from 44,5% to 53,5%. Demand for higher education has always been at upper level in our country as schooling rate at secondary education level has increased year by year and as higher education is perceived indispensable for a future with high life standards and prosperity. That current higher education institutions cannot meet the demand for higher education raise an educational phenomenon based on a heavy competitive conditions in secondary education. Thus, the demand for quality secondary education schools accepting students by examination has increased more, which has brought the competitive phenomenon seen in the transition to higher education into the primary education level. According to the results of the research, positive and negative sides of private tutoring schools are seen in all countries. It is thought that these characteristics reflect the cultural differences among different countries as well as common points. It can be suggested that studies on this issue in our country should be increased, the effect of private tutoring schools on international exams should be searched and more cross-cultural studies should be made.

Keywords: Private tutoring, South Korea, Japan, cross-cultural analysis.

1. Giriş:

Özel dersane eğitimi özellikle, öğrencilerin bir üst eğitim basamağına geçişte ulusal sınavlardan geçirildiğı ülkelerde yaygındır. Güney Kore, Hong Kong, Yunanistan, Japonya ve Tayvan gibi pek çok ülkede bir üst eğitim basamağına geçişte ulusal ölçekli merkezi sınavlar bulunmaktadır. Özel dersaneler sistemi en çok bu ülkelerde görülmektedir. Türkiye'deki özel dersaneler sisteminin de böylesi ulusal, merkezi sınavlar sonunda geliştiğı düşünülmektedir. 2012 yılında, yaklaşık 1,3 milyon öğrenci ve 52 bin öğretmenle eğitim veren 4 bin kayıtlı özel dersane bulunmaktadır. Ancak bu konuya, araştırmacıların ve akademisyenlerin derinlemesine ve yoğun ilgi göstermesinin oldukça yeni olduğu söylenebilir (Tansel, 2013).

ENESCO (European Network of Educational Support&Concern - Avrupa Dershaneciler Birliğı) kurucularından Giorgos Hagitegas her ülkede farklı bir adı olan destek eğitimin, açıkça istisnasız her ülkede olduğunu belirterek, “Bu küresel bir eğitim olayıdır. Yunanistan'da öğretici ulusal bir özelliğı olduğuna inanılır, Japonya'da juku, Türkiye'de dersane denilir. Ancak, başlangıcı 4000 yıl önce insanlık tarihinin başladığı yere Sümerlilere kadar gitmektedir ve hızla da gelişen bir olgudur. Varlığı eğitimin doğası hakkında mesajlar gönderir” demiştir (TÖDER, b.t.).

Başka bir tarife bakılacak olursa; özel ders ve dershanecilik, başta Güney Kore, Hong Kong, Japonya ve Tayvan gibi Uzakdoğı ülkeleri olmak üzere birçok ülkede yaygın olarak kullanılan (Bray, 2007; Lee, Park ve Lee, 2009; *akt.* Özoğlu, 2011) ve “gölge eğitim” sistemi olarak tabir edilen bir eğitim sektörüdür (Baker and LeTendre, 2005, s. 68; Bray, 2009; Mori and Baker, 2009; *akt.* Hirst, 2013).

Japonya, Güney Kore, Hong Kong ve Tayvan gibi Doğı Asya ülkelerinde özel ders ve dershaneciliğın daha yaygın olması,

- “Başarının sırrının rekabeti tetikleyen çaba ve gayrette olduğu”na ilişkin inancın yaygınlığına,
- Özel ders alan veya dersanelere giden öğrenci ve ailelerin diğerleri üzerinde oluşturduğu etkinin özel ders ve dershaneciliğı canlı tutmasına,
- Gelişmekte olan ülkelerde öğretmen maaşlarının düşük olması nedeniyle devlet okullarında çalışan öğretmenlerin ek kazanç için öğrencilerine okul zamanı dışında özel ders vermeleri gibi durumlara da bağlanabilir (ÖZDEBİR, 2012).

Ülkemizde dershanelerin aslında öğrencileri üniversite sınavlarına hazırlama işlevi üzerine ortaya çıktığını iddia edenler olduğu gibi, konuya sadece bu yönüyle bakılmasının doğru olmadığını bildiren raporlar da yayınlanmıştır. Örneğin geçiş sınavlarının kaldırılması özel dersanelere ve dershaneciliğe olan ilgiyi de ortadan kaldıramamıştır (SETA, 2011). Üniversiteye girişin merkezi sınavlarla yapıldığı ülkelerde özel ders veren kurumlar oldukça yaygın bir şekilde faaliyet göstermektedir. Ancak özel ders ve dershaneciliğe olan talebin nedeni rekabeti artıran sınavlar gibi gözükse bile, merkezi sınavların olduğu ülkelerin en büyük ortak özelliği eğitim sistemlerinin hiyerarşik bir yapıya sahip olmasıdır. Yani, eğitimin hemen her kademesinde okullar kalite bakımından ciddi farklılık göstermekte, öğrenciler de en kaliteli olana erişebilmek için birbirleriyle yarışmaktadırlar (Özoğlu, 2011).

Özel dersanelerde yapılan öğretim etkinlikleri, aslında bir okulda yapılan öğretim etkinliklerinden çok farklı değildir. Öğrencilerin daha başarılı olma isteğiyle devam ettikleri özel dersanelerdeki öğretim, okul programına paralel yürütülen tamamlayıcı ve pekiştirici bir öğretim şeklidir. Yapılan öğretim şekli; öğrencinin ara sınıfta kendisini daha iyi yetiştirmesi, okula takviye sağlaması ve bir üst okulun giriş sınavlarına hazırlanması amacıyla, değişmektedir. Ara sınıf yetiştirme kurslarında daha çok konu anlatımı yapılırken, üst okulların giriş sınavlarına hazırlama kurslarında konu anlatımı yanında test türü soru çözümüne önem verilerek konular uygulama düzeyine çıkarılmaktadır (Subaşı, 2005).

Kısaca; okula destek ve üst öğretim okullarına geçiş için öğrencilerin yararlandıkları ve bizde özel dersane adıyla anılan merkezler, farklı adlarla da olsa Güney Kore, Hong Kong, Japonya, Tayvan gibi Uzak Doğu ülkelerinde de yaygınlaşmaktadır (ÖZDEBİR, 2012). Ayrıca bu ülkelerden Japonya ve Güney Kore, OECD-2013 raporuna göre eğitime oldukça büyük bir pay ayırmaları bakımından da benzerlik göstermektedir (OECD, 2013).

1.1. Araştırmanın Amacı:

Özel ders ve dershanecilik, özellikle Güney Kore, Hong Kong, Japonya ve Tayvan gibi Uzakdoğu ülkelerinde yaygın olarak kullanılan bir eğitim sektörüdür (Lee, Park ve Lee, 2009). Bu çalışmada özellikle Güney Kore ve Japonya'daki özel dersanelerin durumunun incelenmesinin temel sebepleri şu şekilde sıralanabilir;

- Seçilen her iki ülkede dershaneciliğin yaygın olarak kullanılan bir eğitim sektörü olması,
- Her iki ülkede merkezî sınavların yer alması,

- Her iki ülkenin en büyük ortak özelliğinin eğitim sistemlerinin hiyerarşik bir yapıda olması sebebiyle eğitimin hemen her kademesinde okullar kalite bakımından ciddi farklılıklar göstermesi ve dolayısıyla öğrencilerin en kaliteli olana ulaşmak amacıyla rekabet hâlinde olması,
- Bu ülkelerin son yıllarda dünya çapında büyüyen ekonomiler arasında yerlerini almış olmaları ve eğitime ayrılan payların OECD ortalamalarına yakın ve hatta üstünde olması,
- Son olarak her iki ülkenin PISA gibi uluslararası sınavlarda yüksek performans gösteren ülkeler arasında yer alması.

Türkiye’de ise Güney Kore ve Japonya eğitim sistemlerine benzer şekilde merkezî sınavların yer aldığı; dolayısıyla bu sınavlara giren öğrencilerin kaliteli bir ortaöğretim ya da yükseköğretim kurumuna yerleşmek istemesi; dershaneciliğin ülkemizde de yaygın olarak kullanılan bir eğitim sektörü olması gibi durumlardan yola çıkılarak Güney Kore ve Japonya’daki dershanecilik sistemleri ile ülkemizdeki dershanecilik sisteminin karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklarının tartışılması amaçlanmıştır.

2. Yöntem:

Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi yöntemi, araştırmanın amacına yönelik kaynaklara ulaşmada ve elde edilecek verilerin tespit edilmesinde kullanılır (Çepni, 2007). Doküman analizi çalışmaları, genel tarama ve içerik çözümlenmesi olmak üzere iki farklı amaç için kullanılmaktadır. Genel tarama, daha çok literatür taraması olarak ifade edilirken, içerik çözümlenme meta analiz ile örtüşmektedir (Karasar, 2005). Dolayısıyla bu araştırmada doküman analizi tekniklerinden genel tarama kullanılmıştır.

3. Bulgular:

3.1. Türkiye’de Dershanecilik Sisteminin Temel Özellikleri

Ülkemizde 1915 tarihli Mekatib-i Hususiyeye Talimatnamesi’yle faaliyet göstermeye başlayan özel dershanelerin (ÖZDEBİR, 2012) örgütlenmeleri 1960’lara dek gider. Yasal olarak kabul edilmeleri ve işleyişlerini yöneten bir yasa çıkarılması ise 1965’te olmuştur (Tansel, 2013). Dershaneler Türkiye’de, 1965 yılında kabul edilen ve 2007’de, değişen koşullara cevap vermek üzere yeniden düzenlenen 5580 sayılı bu Özel Öğretim Kurumları Kanunu’yla kuruluş ve işleyişleri düzenlenmiş yaygın eğitim öğretim kurumları olarak tarif edilebilir (ÖZDEBİR, 2012; Subaşı, 2005). Başlangıçta fen, lisan veya sanat öğrenimi için açılan ve bir “özel okul”

gibi düşünülen özel dershaneler, 1965 yılından sonra daha çok takviye kursları şekline dönüşmüştür (Subaşı, 2005).

Dershanelerin eğitim-öğretim programları, Türk Devleti'nin millî güvenliğine ve menfaatine aykırı olmamak şartıyla kurum idaresince hazırlanır ve Millî Eğitim Bakanlığının onayına sunulur. Öğrenci sayıları Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen standartlara uygun olarak belirlenir ve bakanlığın izni olmadan arttırılamaz (Subaşı, 2005).

Varlığı Cumhuriyet öncesine kadar uzanan özel dershanelerin, gerek Cumhuriyet öncesinde gerekse Cumhuriyet kurulduktan hemen sonraki yıllarda günümüz özel dershanelerinden farklı işlevleri vardı. O dönemde özel dershaneler daha çok yetişkinleri yabancı dil, sanat, ticaret ve ev ekonomisi gibi konularda yetiştirmeye yönelik kısa süreli özel kurslar olarak faaliyet göstermiştir.

Diğer taraftan, özel dershaneler ciddi bir kurumsallaşma süreci içine girmiş ve çeşitli birlik-kuruluşlar vasıtasıyla kendi meslek örgütlerini kurmaya başlamıştır. Bu birlik-kuruluşlar temel hedef olarak dershanelerin birer kurum olarak yerlerini sağlamlaştırmayı, dershanecilik içerisinde standartlaşmayı ve belli konularda ortak hareket etmeyi benimsemiştir. Birlik-kuruluşlara ek olarak ayrıca günümüzde kurumsallaşma çabalarının bir sonucu olarak, merkezi Ankara ve İstanbul kaynaklı olan *franchising* sistemine dayalı 'zincir dershaneler' süreci yaşanmaktadır. Ulusal çapta piyasaya sürdüğü sınavlara hazırlık odaklı yayınlarla şöhret kazanmış ve belirli konularda öğrenci ve veli memnuniyetini sağlamış dershanelerin, isim hakkı vermek suretiyle Türkiye çapında şubeleşme yoluna gittikleri görülmektedir (Özoğlu, 2011).

Ülkemizde özel dershaneler, 2000 yılından itibaren kurum sayısı bakımından 1.800'den 4.262'ye, öğrenci sayısı bakımından 500 binden 1.234.738'e yükselmiştir. Bugün 2000'den fazla kayıt dışı olarak kaçak faaliyet gösterenler hariç yaklaşık 4000 dershanede yaklaşık 60 bini aşkın eğitimci, 30 bini aşkın diğer çalışan istihdam edilmektedir. 1,5 milyon öğrenci, dershanelerden eğitim hizmeti almakta, bunlardan 150 bine yakını ücretsiz olarak, daha fazla öğrenci de farklı oranlarda indirimlerle bu kurumlardan yararlanmaktadır (ÖZDEBİR, 2012).

Ülkemizde ortaöğretimde okullaşma oranlarının her geçen yıl artması ve yükseköğretimin, hayat standartları ve refah düzeyi yüksek bir gelecek için vazgeçilmez olarak algılanması, yükseköğretime olan talebi üst seviyelerde tutmuştur. Mevcut yükseköğretim kurumlarının giderek artan yükseköğretim talebini karşılayamayacak durumda olması ise ortaöğretimde ağır rekabet şartlarına dayalı bir eğitim olgusu ortaya çıkarmıştır. Böylece sınavla

öğrenci alan kaliteli ortaöğretim kurumlarına olan rağbet daha da artmıştır. Bu ise yükseköğretime geçişte yaşanan rekabet olgusunu giderek ilköğretim düzeyine indirmiştir (Özoğlu, 2011).

2012'de 1.895.478 kişi üniversite giriş sınavına başvurmuş ve başvuranların %42'si lise son sınıf öğrencisi, % 30'u liseden daha önce mezun olmuş öğrenciler, % 3'ü ise üniversite mezunu olduğu belirtilmektedir. Toplam başvuranlar içinde yalnızca % 19'u dört yıllık bir öğrenim programında; % 15'i ise iki yıllık bir üniversite programında yer bulabilmiştir (MEB, 2013). Üniversite giriş sınavlarına başvuranların % 42'si 2012 yılında lise son sınıf öğrencisi olmasının anlamı, geri kalan % 58'in çoğunun sınavı tekrarlayanlar olarak belirtilebilir. Sınava birden çok kez girenlerin sayısının oldukça yüksek oluşu lise mezunlarının çoğunun özel dershanelere giderek üniversite giriş sınavına hazırlandıkları anlamına gelebilir (Tansel, 2013).

Tablo 1: Özel Dershanelerin Öğrenci ve Öğretmenlerinin Sayısal Dağılımı (1999-2012) (ÖZDEBİR, 2012)

Akademik Yıl	Dershane Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1999-2000	1.808	500.464	17.073
2000-2001	1.864	523.244	18.175
2001-2002	2.002	588.637	20.112
2002-2003	2.122	606.522	19.881
2003-2004	2.568	668.673	23.730
2004-2005	2.984	784.565	30.537
2005-2006	3.570	925.299	41.031
2006-2007	3.986	1.071.827	47.621
2007-2008	4.031	1.122.861	48.855
2008-2009	4.262	1.178.943	51.916
2009-2010	4.193	1.174.860	50.432
2010-2011	4.099	1.234.738	50.209
2011-2012	3.961	1.219.472	50.163

Gerek dünyada gerekse ülkemizde özel derse ve dershanelere talebin giderek artmasının nedenleri arasında şunlar da sayılabilir:

- Eğitimin hemen her kademesinde okulların kalite bakımından önemli farklılık göstermesi
- Aynı okulda, aynı sınıftaki öğrenciler arasında bile öğrenme hızı ve başka faktörlerle farklılıkların sürmesi
- Öğrencilerin/ailelerin nitelikli eğitim olanaklarından yararlanarak sosyal statüsü yüksek iş ve meslek sahibi olma istekleri ve bu nedenle en kaliteli okulları tercih ve talep etmeleri

- Bu farklılıklar ve yüksek talep karşısında kademeler arasındaki geçişlerin sınavlara dayalı olarak yapılmasının rekabet yaratması ve bunu aşmanın yolunun da özel dersanelerden veya özel ders almaktan geçtiğine yönelik düşünceler (ÖZDEBİR, 2012).

Ancak dershanecilik ülkemizde oldukça alt kademelere inmiş olmasına rağmen ülkemizin uluslararası sınavlarda gösterdiği performansı düşüktür. Örneğin, PISA 2012 sonuçları incelendiğinde; Türkiye'nin matematik alanında 44., okuma becerileri alanında 42. ve fen alanında 43. sırada yer aldığı ve elde edilen puanların OECD ortalamasının altında olduğu görülmektedir (OECD, 2013). Kendi içimizde ise özel dersanelerde öğretimin, öğrenim başarımları üzerinde etkisini inceleyen araştırma sayısı az olarak kabul edilebilir. Bazı araştırmalar özel dersanelerin öğrenim başarımları üzerinde etkisinin olumlu olduğunu saptarken, diğer araştırmalarda özel dersane ile öğrenim başarımları arasında bir bağlantı bulunmamıştır (Tansel, 2013).

3.2. Güney Kore'de Dershanecilik Sisteminin Temel Özellikleri:

Güney Kore 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren büyüyen ekonomisiyle hızlı bir şekilde artan eğitim olanaklarına sahip ülkeler arasında yer almaktadır. Eğitim sistemindeki bu hızlı gelişme öğrenci sayısının artışına, öğretmen sayısı yetersizliğine ve yükseköğretime geçişte yoğun rekabete sebep olmuştur. Ortaya çıkan bu problemler sebebiyle, öğretmen eğitimi programları yenilenmiş, kademeler arası geçiş sınavları kaldırılmış, yüksekokullar ve açık öğretim okulları açılmış ve üniversite giriş sınavları standartlaştırılmıştır (WENR, 2013). Özellikle 1985'ten itibaren yapılan eğitim reformları ile Güney Kore eğitim sistemi, uluslararası sınav puanları, mezuniyet oranları ve ortaöğretimin yaygın olması bakımından dünyada en iyi eğitim sistemlerinden biri olarak düşünülmektedir (UNESCO, 2011).

Güney Kore eğitim sistemi 6 yıl ilkökul, 3 yıl ortaokul, 3 yıl lise ve 4 yıl lisans eğitimi olmak üzere 4 kademededen oluşmakta ve zorunlu eğitim ilk 9 yılı (6-15 yaş) kapsamaktadır. Ülkede 5,855 ilkökul, 3,144 ortaokul, 2,313 lise, 149 yüksekokul ve 222 üniversite bulunmaktadır. İlkokulların 77 tanesi, ortaokulların 658 tanesi, liselerin 959 tanesi, yüksekokulların 140 tanesi ve üniversitelerin 180 tanesi özeldir. Güney Kore'de ilkökulda 3.299.133 öğrenci, ortaokulda 1.979.656 öğrenci, lisede 1.982.207 öğrenci, yüksekokulda 772.509 öğrenci, lisans eğitiminde 2.555.016 öğrenci bulunmaktadır (MOE, 2013).

Güney Kore'de ilkökul, ortaokul ve lise kademeleri arasındaki geçişte merkezî sınav sistemi uygulaması bulunmamaktadır. Güney Kore'de 3 yıl öğrenim süresi olan ortaöğretim

kademesi zorunlu ve ücretsiz olmamasına rağmen, ortaokulda liseye geçiş oranının %99'un üzerinde olduğu belirtilmektedir (WERN, 2013).

Güney Kore'de öğrenciler üniversite eğitimine devam etmek isterse, Üniversite Yeterlik Testi (College Scholastic Ability Test)'ne girmesi gerekmektedir. Yapılan bu merkezî sınav Kore Program ve Değerlendirme Enstitüsü tarafından her yıl Kasım ayında öğrencilerin tercih ettikleri sosyal bilimler, fen bilimleri ya da mesleki eğitim olmak üzere ayrılan üç yetenek alanından birinde yapılmaktadır. Sınav Kore dili, matematik, yabancı dil, sosyal bilimler/ fen bilimleri/ mesleki eğitim ve ikinci yabancı dil olmak üzere beş konu alanını kapsamaktadır.

Güney Kore hükûmetine ait veriler incelendiğinde, yükseköğretimde yer alan okulların %85'inin özel olduğu belirtilmektedir. Üniversiteye giren öğrencilerin yaklaşık %78'inin özel üniversite ve yüksekokullara kaydolduğu belirtilmektedir (MOE, 2013). Güney Kore'de eğitimdeki büyüme II. Dünya Savaşı'ndan sonra kayda değer bir şekilde artmıştır. 1945'te ilköğretim çağındaki öğrencilerin % 65'i ve ortaokul çağındaki öğrencilerin % 20'si formal eğitim sistemine kayıtlıdır (Dawson, 2010). Güney Kore'de Ulusal İstatistik Kurumu 2011 verilerine göre farklı yollardan özel derslere katılım oranı ilköğretim düzeyinde % 85, ortaokul düzeyinde % 71, lise düzeyinde ise % 58 civarlarındadır. İlk ve ortaöğretimde yaklaşık 7 milyon öğrencinin bulunduğu bu ülkede toplam 37.000 dershanede yaklaşık 5 milyon öğrenci öğrenim görmektedir. 2011'de dershanecilik sistemi içinde harcanan para 20,1 milyar dolardır (KOSTAT, 2011).

Güney Kore'de özel dershanecilik sisteminin büyümesindeki baskın özelliklerden biri 1969 ve 1974 yıllarında hükûmetin hem kamu hem de özel eğitim sistemlerinde tekdüze bir eğitim programı sağlama çabalarına yönelik çıkardığı yasalar olarak tanımlanmaktadır. Hükûmetin bu çabaları kısa dönemde başarısız olmuş ve ilköğretimin zorunlu hâle getirilmesi ve ilköğretim çağı nüfusundaki artış ile birlikte, ortaokul ve liseye devam etmek isteyen öğrenci sayısı ciddi boyutlarda artış göstermiş; talebi karşılayamayan sınırlı sayıdaki ortaokul ve lise, öğrencilerini kendi yaptıkları sınavlarla seçmeye başlamıştır (Dawson, 2010). Yine 1973 yılında kalite açısından okullar arasında sınav sonuçlarına dayalı bir farklılaşma ortaya çıkmış ve kaliteli okullara kabul alma isteğine bağlı olarak birebir özel derse duyulan talep giderek artmaya başlamıştır (Lee ve Jang, 2008). Bu doğrultuda Millî Eğitim Bakanlığı, sınavlar nedeniyle oluşan okullar arasındaki farklılaşmayı, sınavların ve özel ders alma ihtiyacının, öğrenciler ve aileleri üzerindeki baskıyı ortadan kaldırmak amacıyla oluşturduğu sırasıyla 1968 yılında

ortaokula giriş, 1973 yılında ise liseye giriş sınavlarını kaldırmıştır (Dawson, 2010; Lee ve Jang, 2008).

1970’li yıllarda çıkarılan yasaların da etkisiyle üniversiteye geçişte ciddi problemler yaşanmış; öğrenciler ve ailelerinde zamanla, özel ders almadan üniversiteye girişin mümkün olmadığı düşüncesi hâkim olmaya başlamış dolayısıyla özel derse duyulan talep ciddi boyutlara ulaşmıştır. Bu durumun çözümüne yönelik hükûmet 1980 yılında gerçekleştirilen bir reform kapsamında öğrenci ve öğretmenlere özel ders alıp vermeyi yasaklamıştır. Yapılan bu reform kapsamında önceki dönemlerde üniversitelerin kendi bünyelerinde yaptıkları giriş sınavları kaldırılıp yerine merkezî sınav getirilmiş, bu sınav puanına ek olarak ortaöğretim başarı notu kullanılmaya başlanmış ve üniversitelerin kontenjanları artırılmıştır. Ayrıca, düşük ücretli özel ders veren ulusal bir eğitim kanalı kurulmuştur (Jung ve Lee, 2010). 1980 sonrasında ise kısa süreliğine ailelerin özel ders talebinin azaldığı ortaya çıkmış; fakat bu durumun geçici olduğu ve talepte artışın hâlen devam ettiği görülmüştür (Dawson, 2010). Yine bu reform kapsamında öğrencilerin okullara rastgele yerleştirilmesi ailelerin okul tercih hakkını göz ardı ettiği ve özel okullara olan talebi artırdığı gerekçesiyle ciddi eleştiri almıştır (Jung ve Lee, 2010). 1990’lı yıllardan itibaren hükûmet özel dershanecilik sistemini kontrol altına alamayacağından hareketle artan talebin millî eğitim tarafından sunulan eğitimin kalitesinin genel olarak düşük olmasından kaynaklandığı varsayımını kullanmıştır. Bu varsayımdan hareketle; bu süreçte öğretmen başına düşen öğrenci sayısının azaltılması, öğretmenlere performans değerlendirmesi uygulanması, öğrencilerin okul içinde başarı düzeylerine göre gruplandırılmaları, ölçme-değerlendirme metotlarının çeşitlendirilmesi ve ortaöğretim başarı notunun üniversiteye girişte etkisinin artırılması gibi millî eğitimin kalitesini iyileştirmeye yönelik politikalar izlenmiştir (Jung ve Lee, 2010).

Güney Kore’de dershanecilik sistemlerinin yaygın olması öğrenci başarısızlığının ya da sistem başarısızlığının olduğunu göstermemektedir. Bu durum Türkiye’de olduğundan farklı şekillerde Güney Kore’de kendini göstermektedir (Lee, 2005; WENR, 2013). Güney Kore, TIMSS (Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması) ve OECD tarafından yapılan PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) gibi uluslararası araştırmalarda en iyi performans sergileyen ülkelerden birisidir. Güney Kore okuma becerilerine yoğunlaşan PISA 2009 çalışmasında okuma becerileri alanında ikinci, matematik alanında dördüncü ve fen alanında altıncı sırada yer almıştır (OECD, 2010). PISA 2012 sonuçları incelendiğinde Güney Kore’nin okuma becerileri ve matematik alanlarında beşinci sırada; fen alanında ise yedinci

sırada yer aldığı görülmektedir (OECD, 2013). Güney Kore'nin bu yüksek performansları, ülkedeki destek eğitimlerin varlığıyla ve genel olarak Doğu Asya ülkelerinde hâkim olan Konfiçyüsçülük akımına bağlı olarak değer verdikleri güçlü aile yapısı, eğitime verilen yüksek önem ve çalışkanlık gibi özelliklerin hâkim olması ile ilişkilendirilmektedir (ÖZDEBİR, 2012; Sorensen, 1994).

3.3. Japonya'da Dershanecilik Sisteminin Temel Özellikleri:

Japonya'da eğitim sistemi II. Dünya Savaşı'ndan sonra büyük ölçüde yeniliğe uğramıştır. 1947 yılında kabul edilen Temel Eğitim Kanunu, anayasanın özüne uygun olarak eğitimin amaç ve ilkelerini daha ayrıntılı bir biçimde ortaya koymaktadır:

- Eğitimin ana hedefi, “barışsever ve demokratik bir devlet olarak insan haklarına saygılı bir toplum ile kendine güveni tam vatandaşlar yetiştirmek”tir.
- Diğer bir temel ilke, “yeteneklerine uygun olarak herkes için eğitimde fırsat eşitliği”dir (Demirel, 1992). Bugünkü Japon Eğitim Sistemi'nin temel yapısı ve prensipleri bu kanun ile belirlenmiştir. Eğitim sisteminin esas amacı insan haklarına, sevgi gerçeğine ve barışa saygı duyan, barışçı ve demokratik bir milletin kendine güvenen insanlarını yetiştirmektir (UEM., 1989; *akt.* Uçar).

Japonya'da destek eğitim olarak adlandırılabilir kurumlar, “juku” olarak adlandırılmaktadır. Jukular, Japonya ve Kuzeydoğu Asya'da 8. yüzyıldan daha önce ortaya çıkmış, Çin'in Budist öğretim tekniğinden temelini almıştır (Hirst, 2013). Bu kurumların sayıları 1960'ların başında, 1970'lerin sonlarında ve 1980'lerin ortasında ivme kazanarak artmıştır (Komiya, 2000; *akt.* Hirst, 2013).

Japonya'da, üniversiteler başvuranların tamamını alacak kapasitede olmasına karşın, 10 milyon öğrenci 'Juku' adı verilen dershanelere devam etmektedir. Bu ülkede ilköğretim düzeyinde özel ders alma oranı 1985 yılında %16,5 iken 2011 yılında bu oran %39'a ortaokul düzeyinde %75'e lise düzeyinde %60'a yükselmiştir. Japonya'da toplam ilk ve ortaöğretim okulu sayısı 39.000 iken dershane sayısı 49.000'i geçmiştir. Öğretmenlerin %30'u dershanelerde çalışmaktadır (ÖZDEBİR, 2012).

Dershanelerin öğrencileri çeşitli düzeylerdeki okulların giriş sınavlarına hazırlamalarının gerekli olduğu, tanınan teşvik ve yardımlarla özel dershanelerin yalnızca sınavlara yönelik değil her yaşta kişinin gidip dil öğretiminden fen ve sosyal bilimlerine, laboratuvar araştırmalarından uydu aracılığıyla Japonya çapında eğitim faaliyetlerine kadar

yaygın bir sistem kurdukları kabul edilmektedir. Devlete yük olmadan birçok kişinin hizmetlerin bedelini ödeyerek faydalandığı görülmekte, piyasa ekonomisini canlı tutulmakta, eğitimin rekabet sonucu kalitesinin arttığı ve eğitim tekniklerinin gelişmesinin sağlandığı düşünülmektedir (ÖZDEBİR, 1995).

Bu olumlu görüşlerin yanında elbette olumsuz görüşler de bulunmaktadır. İlkokul öncesinden başlayıp üniversite bitene kadar öğrencilerin hem okul hem dersane eğitimi aldıkları için fazla yoruldukları, üst okul sınavları girişlerinde kendilerini diğer öğrencilerle rakip görüp strese girdikleri, maddi yönden zayıf olan ve bir şekilde burslardan yeterince faydalanamayan öğrencilerin mağdur oldukları görüşleri belirtilmektedir (ÖZDEBİR, 1995).

Japonya’da çok yaygın olan özel dershaneler büyük kampüslerde hizmet vermektedirler. Bazı dershanelerin Japonya genelinde 40-50 yerleşim biriminde şubeleri olduğu görülmektedir. Her bir şube büyük bir kampüs hâlinde kurulmaktadır. Özel dershaneler akademik bilgi veren eğitim kurumu olma özelliği yanında spor, sanat konularıyla, sosyal konularda da öğrencilere ve yetişkinlere eğitim hizmeti vermektedirler (Pettersen, 1993; *akt.* Öğütverici, 1996).

Zorunlu eğitim kapsamı dışında kalan jukular, okul öncesi ve üniversite eğitiminde özellikle önemli rol oynamaktadırlar. O nedenle tamamlayıcı olarak açılan bu okullar, okul öncesinden üniversite giriş sınavına kadar her düzeyde bulunmaktadır (Tösten ve Ekinci, 2012).

Japonya’da temel eğitim sistemi ilkokul (6 yıl), ortaokul (3 yıl), lise (3 yıl) ve üniversiteden (4 yıl) oluşmaktadır. Zorunlu eğitim ilkokul ve ortaokul ile (toplam 9 yıl) sınırlıdır. Bununla birlikte, öğrencilerin % 98’i liseye devam etmektedir. Liseye ve üniversiteye sınavla girilmektedir (MOFA, 2009).

Devlet yükseköğretime yeterince destek veremediği için, özel sektörün büyümesini desteklemektedir. Japonya’da eğitime ayrılan kamu destek payının az olması ve üniversite giriş sınavının zorluğu, Japon yükseköğreniminin dezavantajları olarak düşünülmektedir. Hatta halk arasında “Amerika’da üniversite bitirmek, Japonya’da ise üniversiteye girmek zordur” sözü meşhurdur ve Japonlar bu devreyi “sınav cehennemi” olarak ifade etmektedir (Tösten ve Ekinci, 2012). Japonya’daki ortaokul mezunlarının % 98’inin liseye devam ettiği düşünüldüğünde lise ve üniversite giriş sınavlarına verilen önem anlaşılabilir. Ancak sınavların temel hedefinin başvuranlar arasında niteliksizleri ayırmak değil, hangi öğrencinin hangi okula devam edeceğini saptamak olduğu söylenebilir. Bireylerin akademik niteliklerinin toplumsal statü üzerinde güçlü

bir etkiye sahip olması ile sınavların bu işlevi birleştiğinde bu sürece neden “sınav cehennemi” adı verildiği anlaşılabilir (Pettersen, 1993; *akt.* EARGED, 1998).

Daha küçük yaşlarda ise çocuklar ekseriyetle okul dışında özel piyano veya yüzme *vb.* dersleri alırlar Bazıları yerel beyzbol veya futbol takımlarında oynarlar. Ayrıca, derslerinde daha ileriye gidebilmek için juku adı verilen özel dershanelere devam ederler (Ministry of Foreign Affairs of Japan-MOFA, 2009). Okullarda sınıf mevcutları 20-30 iken, öğrencilerin büyük bölümünün okul saatleri dışında devam ettiği özel dershanelerde amfi şeklindeki sınıflarda mevcutlar 150-300 arasında değişmektedir. Mevcutların kalabalık oluşu pek yadırganmamakta ve öğrenme önünde bir engel olarak görülmemektedir (Subaşı, 2005).

Özel dershaneler, Japonya'da çok yaygın eğitim kurumlarıdır. Görevleri yalnızca lise giriş ve üniversite giriş sınavlarına öğrenci hazırlamak ile de sınırlı değildir. Genel olarak aşağıdaki alanlarda faaliyet göstermektedir:

- a. Lise giriş sınavlarına hazırlama,
- b. Üniversite giriş sınavlarına hazırlama,
- c. Yetiştirme kursları,
- d. Hansachi Sınavı, (Herhangi bir sınıftaki öğrencinin o yıl ve ondan önceki yıllarda kazanmış olduğu temel bilgileri ölçen sınavdır.)
- e. Eğitim danışmanlığı (rehberlik hizmetleri),
- f. Uydu yoluyla öğretim,
- g. Eğitim araştırmaları,
- h. Eğitim yayınları,
- i. Pedagojik formasyon dersleri.

Özel dershanelerin faaliyet gösterdiği bu alanlardan Hansachi Sınavı ilgi çekicidir. Öğrencilerin başarı durumlarını belirten bu sınav sonucunda öğrencilere HENSACHİ adı verilen Seviye Belgesi vermektedirler. Hensachi, bir öğrencinin öğrencilik yaşamı boyunca kullandığı önemli bir belgedir. Çünkü bu belge öğrenciye üst okullara kayıt sırasında ve işe girişte öncelik sağlamaktadır (Subaşı, 2005). Görüldüğü gibi Japonya'da özel dershaneler çok yaygın bir faaliyet alanı içindedirler. Buna karşılık açılış ve işleyişlerine Japon Eğitim Bilim ve Kültür Bakanlığı (MONBOSHO) karışmamaktadır. Herhangi bir ticaret şirketi gibi açılmakta ve eğitim işi yaptıkları için de hiç vergi vermemektedirler (Subaşı, 2005).

Diğer dikkat çekici bir husus ise Japonya’da okul öğretmenliği için mutlaka öğretmen sertifikası istenirken, özel dersanelerde çalışan öğretmenlerden genel itibariyle öğretmen sertifikası aranmamasıdır. Konusunda uzman olan kişiler de öğretmen olarak özel dersanelerde görev yapabilmektedirler (Subaşı, 2005).

Sonuç:

Güney Kore, Japonya ve Türkiye’deki dershanecilik sistemlerine ilişkin dersane sayıları, dershaneye devam eden öğrenci sayıları ve dersanelerin maliyetlerini gösteren veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Güney Kore, Japonya ve Türkiye’deki Dershanecilik Sistemlerine İlişkin Veriler

	TÜRKİYE	JAPONYA	GÜNEY KORE
Ülke Nüfusu	75.627.384	127.000.000	50.000.000
GSMH İçinde Eğitime Ayrılan Pay (Güngör ve Göksu, 2013)	%3,8	%5	%7
Öğrenci Sayısı (Yaklaşık Olarak)	16 milyon	13 milyon	7 milyon
Dershane Sayısı	3961	49,000	37.000
Dershaneye Devam Eden Öğrenci Sayısı	1.219.472	5,663,000	5 milyon
Dersanelerin Maliyeti	Yaklaşık 2 milyon dolar (ÖZDEBİR, 2012)	17 milyon dolar (MEXT, 2012)	20 milyon dolar (MOE, 2012)

Tablo 2 incelendiğinde, Güney Kore ve Japonya’da dersane sayıları, dershaneye devam eden öğrenci sayıları ve dersane maliyetlerinin Türkiye’ye oranla oldukça fazla olduğu ifade edilebilir. Japonya’da Eğitim Bakanlığı verilerine göre yaklaşık 13 milyon öğrenciden 6 milyona yakın öğrencinin dersanelere gittiği belirtilmektedir (MEXT, 2012). Güney Kore Eğitim Bakanlığı verileri incelendiğinde ise; 7 milyon öğrencinin 5 milyonunun dersanelere gittiği belirtilmektedir (MOE, 2013). Türkiye’de ise Özel Dersaneler Birliği verilerine göre yaklaşık 16 milyon öğrenciden 1,5 milyon öğrencinin dersaneleri tercih ettiği belirtilmiştir.

Japonya, Güney Kore ve Türkiye’de kademeler arası geçişte merkezî sınavların olmasının her üç ülkede dersane sayılarında artışa ve bununla birlikte dershaneye giden öğrenci sayıları ve dersane maliyetlerinin artmasına neden olduğu söylenebilir. Her üç ülkede yer alan merkezî sınav sistemlerinin öğrenciler ve hatta aileler arasında rekabet doğurduğu öğrencilerin özellikle “prestijli” okulları tercih etme eğiliminde oldukları ifade edilebilir.

Doğu Asya'da yer alan Güney Kore ve Japonya eğitim sistemleri 'Konfüçyüs öğretilerinin ve kültürünün de etkisiyle ekonomi ve eğitim açısından "başarılı" olmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla son yıllarda uluslararası sınavlarda başarılı ülkeler arasında yer aldıkları ve özellikle yükseköğretim kurumlarının dünya sıralamasında üst sıralarda yeri aldığı görülmektedir. İlk 100 üniversite içinde 6 Japon ve 2 Güney Kore Üniversitesi yer almaktadır (ÖZDEBİR, 2012).

Ülkemizde eğitim sistemi yapısı temelde Japonya ve Güney Kore'den farklı olmasına rağmen, Türkiye'deki ulusal sınavların da başarı odaklı ve öğrenciyi rekabete sürükleyici bir yapıda olduğu göz önüne alındığında; eğitime bakış açısı olarak her iki ülkeden çok farklı olmadığı söylenebilir.

Ülkemizde özel dershanelerin büyük çoğunluğu bu sınavlara hazırlık işlevi gördüğünden, özel dershanelere olan talep genellikle sınavlar üzerinden açıklanmaktadır. Güney Kore ve Japonya'da dershanelerin aynı şekilde çoğunluğu sınava hazırlık işlevi görmesine rağmen, öğrencilerin dershaneleri tercih etme sebebinin daha çok nitelikli okullara yerleşerek istihdam olanaklarını artırmak olduğu belirtilmektedir. Ayrıca her iki ülkede de merkezî sınavların kaldırılması yerine, daha çok bu sınavların içeriklerinin yeniden yapılandırılması üzerine çalışıldığı ve "fırsat eşitliği"nin sağlanması; arz-talep dengesinin kurulabilmesi için reformlar yapıldığı görülmektedir.

Güney Kore'yi ise özel ders ve dershaneliğin yaygın olduğu Japonya gibi diğer ülkelerden farklı kılan, Güney Kore devleti özel ders ve dershanelere olan yoğun talebi kontrol altına almak ve azaltmak için özel dersin yasaklanmasına kadar uzanan farklı politikalar uygulanırken, Japonya'da ise özel dershane ve dershanelik sistemine yönelik herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Yani Güney Kore ve Türkiye'de dershanelerin kuruluşundan günümüze kadar işleyişleri ile ilgili bir takım sorunlar yaşandığı; fakat Japonya'da devlet özellikle yükseköğretime yeterince destek veremediği için, özel sektörün büyümesini desteklediği görülmektedir.

Ancak Japonya'da da özellikle Jukularla ilgili yapılan araştırmalardan en güncellerinden birinde Jukuların ailelerin sırtına ekonomik bir yük bindirdiği ve çocukların bütüncül gelişimine çok da uygun olmadığına dair eleştiriler yapılmıştır (Hirst, 2013). Bu durum Japonya'da da dershanelerle ilgili belki bazı düzenlemelere gidilebileceğini düşündürmektedir. Ayrıca Japonya'da çocukların bütüncül gelişimine yapılan vurgulardan yola çıkılarak bu eleştirilerin

küresel bir olay olarak görülen özel ders ve dershanelerin olumlu ve olumsuz görülen taraflarının farklı ülkelerde bazı ortaklıklar gösteriyor olmasının yanı sıra kültürel farklılıkları da yansıttığı düşünülmektedir.

Öneriler:

Bu araştırmada dershaneciliğe yoğun talep olan ülkelere yer verilmiştir. Bundan sonraki araştırmalarda dershaneciliğe talebin çok yüksek olmadığı ülkelerle ilgili incelemeler yapılarak, bunu doğuran nedenlerin neler olduğu ortaya konmaya çalışılıp bir de bu açıdan dershanecilik sistemleri gözden geçirilebilir.

Bu araştırmada Güney Kore ve Japonya eğitim sistemlerini inceleyen araştırmalarda her iki ülkenin uluslararası sınavlardaki yüksek performanslarının bu ülkelerde yoğun talep gören özel ders ve dershaneciliğe dayandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de de özel ders ve dershaneciliğe yoğun talep olmasına rağmen, uluslararası sınavlarda performansının OECD ortalamalarının altında olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda Türkiye’de özel ders ve dershaneciliğin ülkenin uluslararası sınavlardaki performanslarına nasıl bir etkisi olduğunu inceleyen araştırmaların yapılabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma kapsamında incelenen dokümanların analizleri sonucunda ülkemizde özel dershanelerde öğretimin, akademik başarı üzerinde etkisini inceleyen araştırma sayısının yeterli olmadığı kabul edilebilir. Dolayısıyla bu yönde daha fazla akademik çalışmanın yapılması da önerilebilir.

Kaynaklar

- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Celepler Yayıncılık.
- Dawson, W. (2010). Private tutoring and mass schooling in East Asia: Reflections of inequality in Japan, South Korea, and Cambodia. *Asia Pacific Education Review*, 11(1).
- Duman, T. (1984). *Özel Dershaneler ve İşlevleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- EARGED. (1998). *Özel Dershanelerin Türk Eğitim Sistemi İçindeki Yeri ve Geleceği*. Ankara: MEB.
- Güngör, G. ve Göksu, A. (2013). *Türkiye’de Eğitim Finansmanı ve Ülkeler Arası Bir Karşılaştırma*. Yönetim ve Ekonomi, 20(1).
- Hirst, L. (2013). *Juku Culture: The Impacts of Supplementary Education on Educational Equality and Employment Opportunity in Japan*. Burgmann Journal II.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- KOSTAT. (2011). *Statistics Korea*. <http://kostat.go.kr/wnsearchEng/search.jsp>
- Jung, J.H. & Lee, K. H. (2010). The Determinants of Private Tutoring Participation and Attendant Expenditures in Korea. *Asia Pacific Education Review*, 11(2), 159-168.
- Lee, C. J. (2005). Korean Education Fever and Private Tutoring. *KEDI Journal of Educational Policy*, 2(1), 99-107.
- MEB. (2013). *Millî Eğitim İstatistikleri: Örgün eğitim*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MOE. (2013). Higher Education Statistics. http://english.moe.go.kr/web/1734/site/contents/en/en_0228.jsp
- MOFA. (2009). *Japonya'yı Tanıyalım*. Ankara: Güzeliş Ofset.
- OECD. (2013). *PISA 2012 Results: What Students Know and Can Do*. Paris: OECD.
- OECD. (2013). *Education at a Glance*. Paris: OECD.
- Öğütverici, A. (1996). *Özelleştirme Örneği Olarak Özel Dershane Eğitimi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZDEBİR. (1995). *Japon Eğitim Sistemi ve Özel Dershaneler*. Ankara: ÖZDEBİR Araştırma ve İnceleme Yayınları.
- Özoğlu, M. (2011). *Özel Dershaneler: Gölge Eğitim Sistemiyle Yüzleşmek*. Ankara: SETA Analiz.
- Sorensen, C. W. (1994). Success and Education in South Korea. *Comparative Education Review*, 38(1), 10-35.
- Subaşı, B. (2005). Dünya'da ve Türkiye'de Özel Dershaneler. İTO, Yayın No: 2005-10, İstanbul.
- Tansel, A. (2013). *Türkiye'de Özel Dershaneler: Yeni Gelişmeler ve Dershanelerin Geleceği. Çalışma Raporu*. Koç Üniversitesi-TÜSİAD Ekonomik Araştırma Forumu Çalışma Raporu Serisi.
- TÖDER. (b.t.). *Dershaneler Sadece Türkiye'de Değil Dünyanın Dört Bir Yanında Eğitim ve Öğretim Hizmeti Veriyor*. TÖDER Haberler, Erişim Tarihi 12. 12. 2013, http://www.toder.org/haber/dershaneler_sadece_turkiye_de_degil_dunyanin_dort_bir_yaninda_egitim_ve_ogretim_hizmeti_veriyor.
- Tösten, R. ve Ekinci, R. (2012). Japonya Eğitim Sisteminde Yükseköğretim. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 1185-1196.
- UNESCO. (2011). *Republic of Korea*. <http://whc.unesco.org/en/statesparties/KR/documents/>
- WERN. (2013). *An Overview of Education in South Korea*. <http://wenr.wes.org/2013/06/wenr-june-2013-an-overview-of-education-in-south-korea/>